

TE ATIPIHOPA.

NA te kaha rawa o tona koroheketanga ka puta te whakaaro o te Atipihopa (Julius) kia maunu mai ia i tana tuunga. He nui te tangi o te Hahi katoa ki tenei tangata. He tino matua i roto i te Atuatanga ki nga Hahi katoa o Niu Tirenī. He tino tangata matau, a kaore hoki he tangata mohio atu i a ia ki te whakatakoto korero, a he tino reo reka hoki ki te whai-korero ki te kauwhau.

Ko tona whakakapi mo te turanga Atipihopa, ko Pihopa Awarere (Averill). He tangata tenei e mohiotia ana e nga Maori o te Pihopatanga o Waiaapu me Akarana. He tangata pai ki te iwi Maori, he tangata marama ki te whakatakoto tikanga. Kei te mihi *Te Toa Takitini* ki enei pononga a te Atua me te inoi kia tau iho nga manaakitanga ki a raua mo nga tau maha e takoto mai nei.

WHENUA MAORI.

.... (Na H. Poananga, LL.B.)

KA wiraia e Timoti ona whenua kia Haimona—tera ano ona whanaunga tata ake. Ka mate a Timoti ka tau nga whenua kia Haimona—ka haku nga whanaunga tata. Muri mai ka mate kore-wira a Haimona. Tono ana nga whanaunga tata o Timoti mo nga whenua, pera ana hoki nga whanaunga o Haimona. Me pewhea te whakatau ate Kooti?

Ko Timoti me Haimona he ingoa whakaahua noa, engari pea e tinana aua te ahuatanga ki etahi take e pa ana ki tena ki tena o tatou.

Ka mate a Rawenga te Riri (e rite ana ia kia Haimona i roto i te patai) ka whakahaerea te tono mo ona whenua. Ka whakatau e te Aperata Kooti kia tau nga whenua ki nga whanaunga tata o te tangata i wiraia mai ai kia ia nga whenua. Ara ki nga whanaunga tata o Timoti i runga i te patai i runga ake nei. E haere ana kite toru nga tau o te putanga o tenei whakatau.

Ia Noema, 1924, ka tukua kia whiriwhiria ete Hupirimi Kooti kowai ma nga tangata e tika ana ki nga paanga o Hoki-mate Reweti (kua mate—rite tonu tenei kite kechi o Rawenga te Riri. E ki ana te Hupirimi Kooti, he ohaki ano te ohaki—he wira ano te wira, e rereke ana raua. Ko te wira he tuku motuhake atu i nga whenua. Heoi ano e hoki ai nga whenua ma te marama o nga kupu e ki ana mo te wa anake e ora ana e noho pouwaru ana ranei te tangata i tukua atu ai nga whenua. Mehemea tera ano tetahi tikanga Maori e ki ana kia hoki mai ano aua whenua ki nga whanaunga o te tangata naana te tuku, e pa ana pea mo nga whenua i tukua i runga i te ohaki. Otira no te tau 1895 ka whakakorea te mana o te ohaki.

Ka kitea iho i konei ka kore mana te whakatau a te Aperata Kooti, a ka kite iho hoki tatou i te whakautu mo te patai i runga ake nei.